

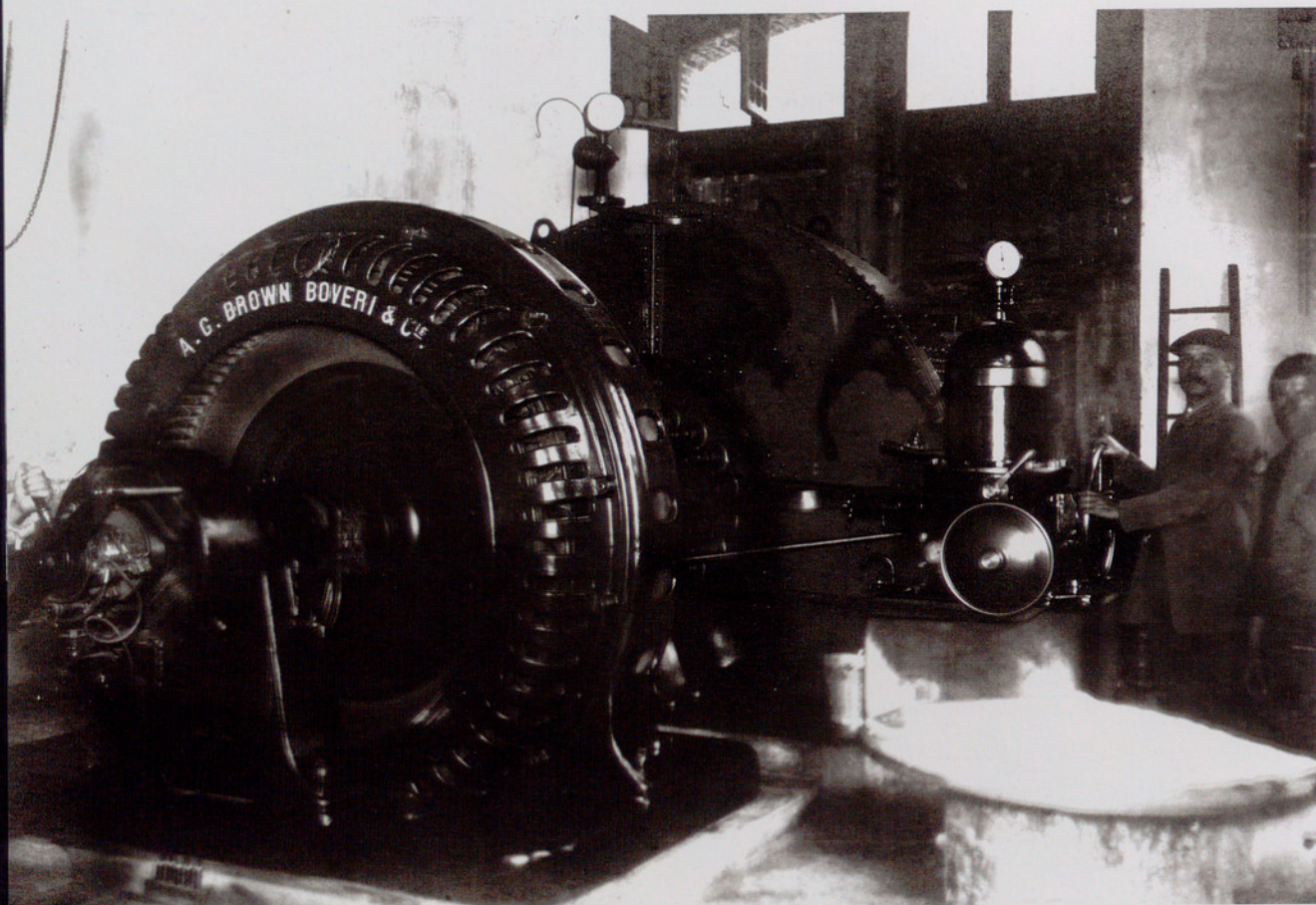

Juncà Rossell, Imma; Riobò Clavell, Carles (2012)

«Medalles de la ciutat 2012: Josep M. Campos Tarrech, Esport Club Granollers i Estabanell Energia»
Medalles de la Ciutat / Ajuntament de Granollers / Arxiu Municipal de Granollers

Estabanell Energia

| 41

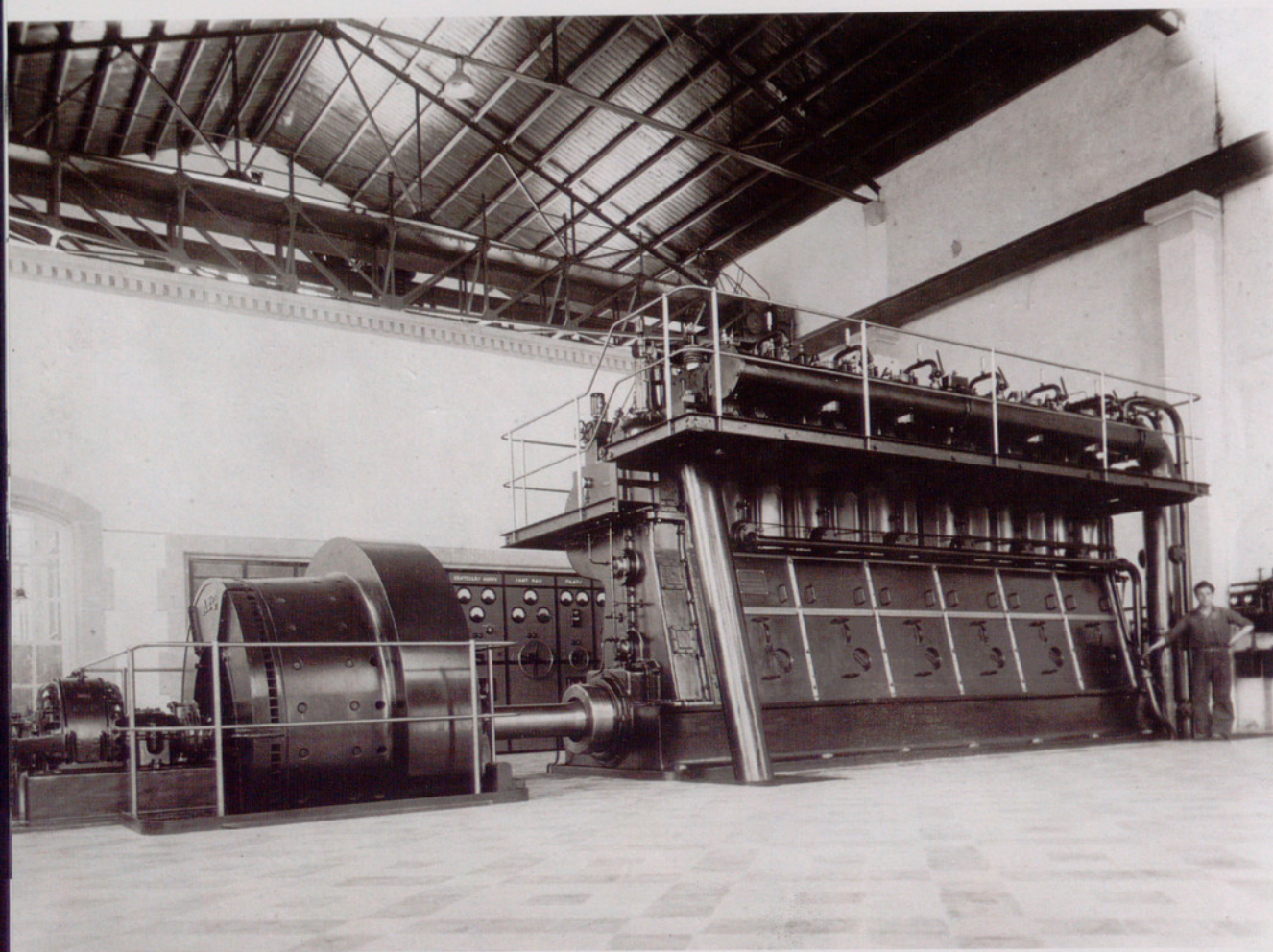
La turbina és el cor de la central hidroelèctrica de Sant Pau de Segúries.

Medalla de la Ciutat a **Estabanell Energia**

Es distingeix Estabanell Energia per haver estat l'empresa que va fer possible que l'electricitat arribés a la ciutat de Granollers, l'any que ve farà cent anys. Des d'aleshores la ciutat acull la central operativa d'una companyia de llarga tradició familiar que es caracteritza per la proximitat amb el client, l'excel·lència tècnica i la inversió constant.

Se li reconeix la seva projecció de futur en aspectes com l'aposta decidida per la innovació tecnològica més avançada, els plans d'expansió internacional orientats vers les energies renovables o el compromís mediambiental a través de programes de recerca i de reducció d'impacte.

Es distingeix també el seu ferm vincle amb la societat civil granollerina a través de les seves línies de mecenatge i d'aportació al patrimoni cultural en forma de col·laboracions de patrocini amb entitats d'àmbits diversos (esportius, culturals, educatius...).

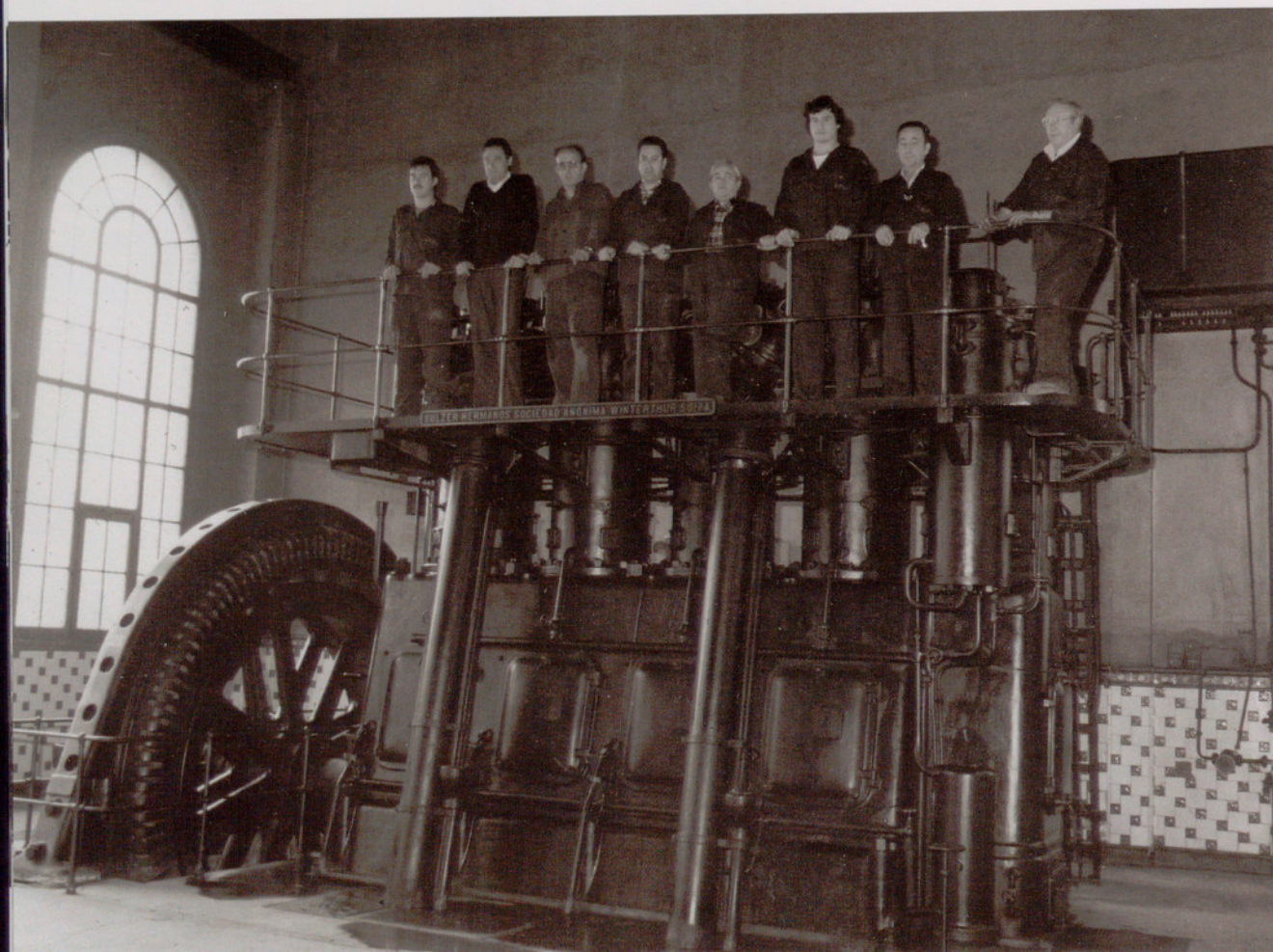

Motor dièsel de reforç de xarxa a Centelles, al voltant del 1934.

En els primers anys del segle XX Francesc Estabanell i Puntí, copropietari de l'empresa tèxtil Estabanell y Pahisa, va enviar un dels seus fills, Francesc Estabanell i Fontserè, a Suïssa i al nord d'Itàlia perquè esbrinés què era i com funcionava allò que en deien "la corrent". Aquest viatge i la visió de futur del patriarca Estabanell van posar les bases del que cent anys després es va convertir en una de les companyies elèctriques independents més importants de l'Estat: Estabanell Energia. Perquè va ser aleshores i arran d'aquest fet que es va prendre una decisió transcendental: substituir per electricitat la força de vapor que es feia servir a la fàbrica de filats i teixits de cotó que la família regentava a Centelles; és a dir, fer que la pròpia empresa generés l'energia que necessitava.

El 1910 Estabanell y Pahisa va assentar els primers fonaments de la seva aposta energètica i ho va fer a la població de Sant Pau de Segúries, a la vall del riu Ter, al Ripollès. La societat va adquirir diversos terrenys i va aconseguir la concessió per aprofitament d'aigua, així com els drets d'utilització d'una presa, uns canals i altres obres preexistents. A partir d'aquells salts d'aigua —el Mariner, les Rocasses, Brandia i Matabosch— es va bastir la primera instal·lació hidroelèctrica de l'empresa. S'havia obert el camí per transportar energia elèctrica des de Sant Pau de Segúries cap a la factoria de Centelles, i aquella primera xarxa assenyalava l'inici de la nova orientació d'Estabanell y Pahisa vers la indústria de la generació d'electricitat.

L'empresa va constatar ben aviat dues realitats: d'una banda, que tenia un excedent de la seva pròpia producció energètica i, de l'altra, que hi havia un mercat potencial on col·locar-la, ja que moltes poblacions properes començaven a plantejar-se la modernització de la seva il·luminació mitjançant un sistema més net, segur i potent. Aquesta evidència va fer que Granollers esdevingués el primer gran repte a assolir.

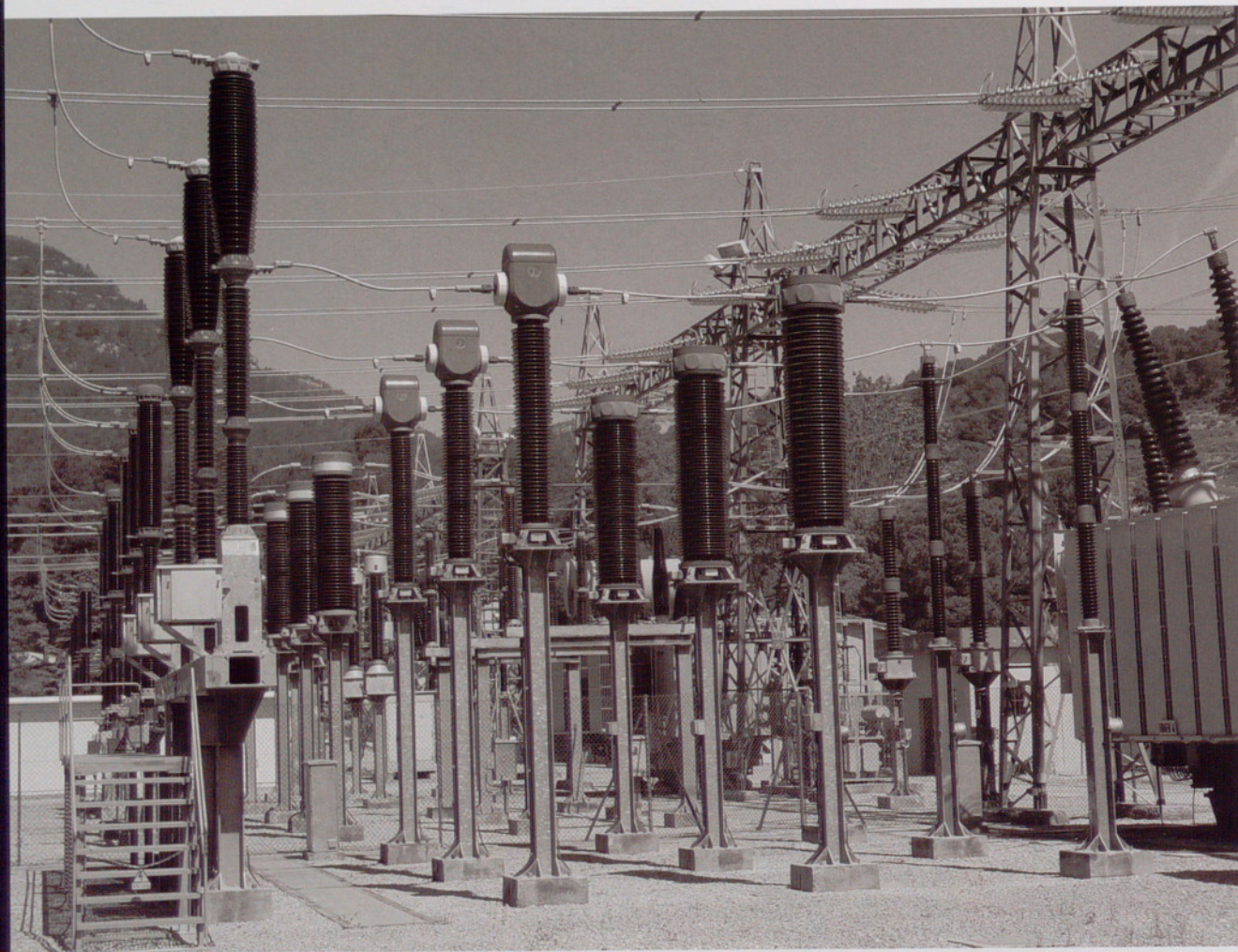
Motor dièsel de reforç de xarxa a Granollers, al carrer Rec. Instal·lat als anys 30.

Pocs dies abans del Nadal de 1911, Pedro Pahisa va fer saber a les autoritats municipals de la capital del Vallès Oriental l'interès i la capacitat que tenien per ser els primers a conduir-hi l'energia elèctrica. En aquells dies la ciutat patia importants restriccions en el subministrament que afectaven l'enllumenat de gas, fins al punt que a la revista local *La Gralla* es podia llegir que "les nits que havia de fer lluna segons el calendari, no s'ence-nien els fanals". Tot i les nombroses ofertes i la competència aferrissada que hi va haver, el gener de l'any següent es van aprovar les bases del contracte entre Estabanell y Pahisa i l'Ajuntament de Granollers, i al maig la companyia va rebre l'autorització per començar la instal·lació de la xarxa aèria, amb suports a les façanes de les cases.

La tasca fou llarga i amb entrebancs, però, per fi, l'estiu de 1913 l'enllumenat de la Festa Major es va convertir en permanent a gairebé tot el nucli urbà, i la ciutat va fer festa grossa. Granollers esdevindria així una de les poques poblacions amb il·luminació fixa, sense interrupcions en el subministrament i sense pujades i baixades de tensió, tan freqüents en altres poblacions. El 1927 un altre article a *La Gralla* destacava que "fa més de cinc anys que a Granollers no es produeix una interrupció del subministrament elèctric que duri més de dos minuts".

Els avantatges que suposava l'enllumenat elèctric en substitució del de gas resultaven evidents i, com a conseqüència, l'empresa Estabanell y Pahisa va ser cada vegada més ben valorada per l'Administració, les indústries i els abonats, i va anar arrelant en la societat civil. L'Ajuntament va fer pública una nota de felicitació a la Comissió d'Enllumenat i a la companyia subministradora per la millora que havia suposat la posada en servei del sistema elèctric, i també per l'estalvi econòmic que comportava. En correspondència, el 1915 la companyia es va establir definitivament a la ciutat. La seu central es va ubicar al carrer del Rec, alhora que iniciava una progressiva expansió pel Vallès Oriental i Osona.

La decisió de l'empresa de comercialitzar els seus excedents energètics també va ser un

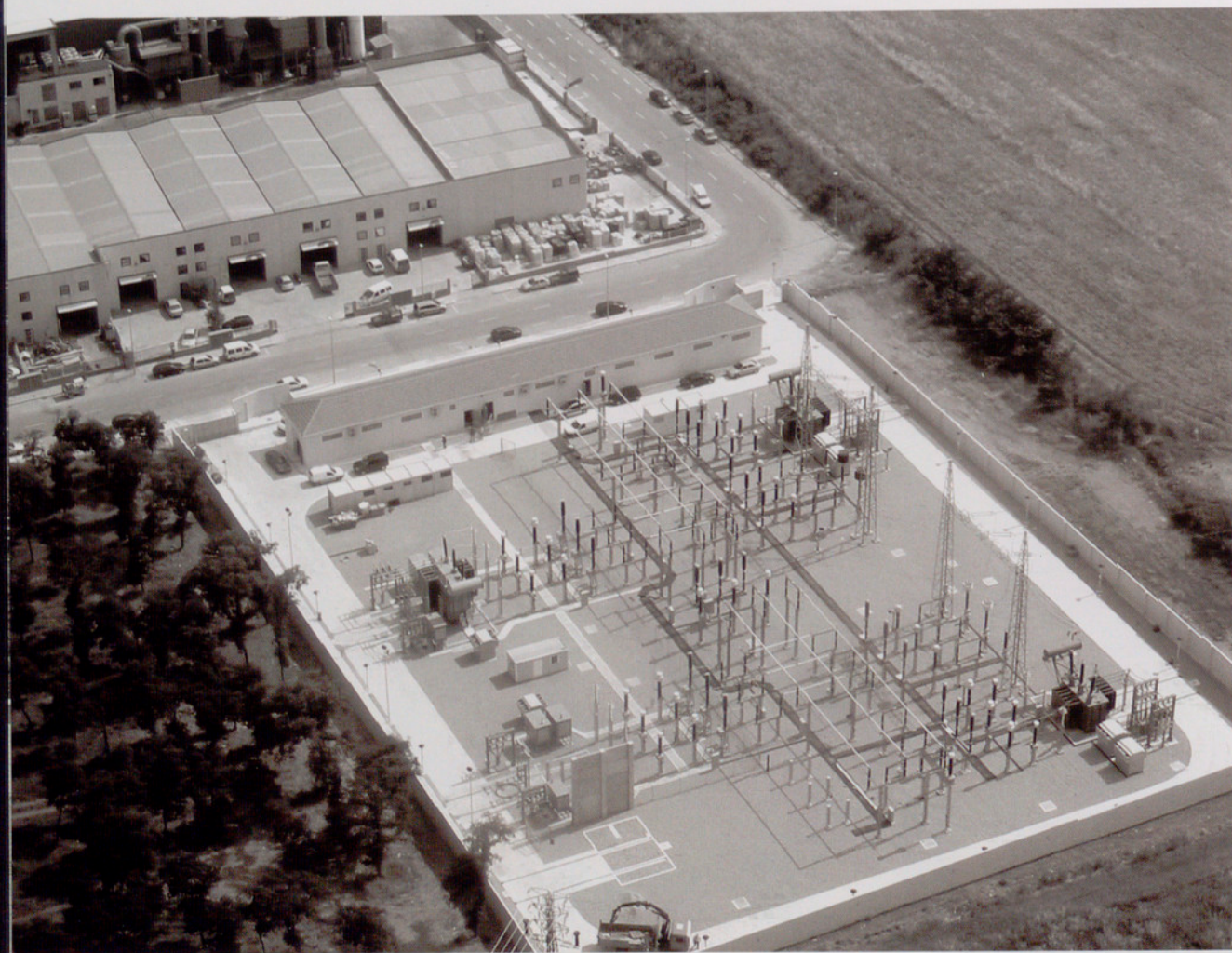
Detall de l'estació receptora de Centelles en l'actualitat.

manera d'oposar-se als intents de monopoli del carbó i del gas, i de defensar el dret dels consumidors a poder triar. Era, doncs, una aposta per la diversificació.

Les dues dècades anteriors a l'esclat de la Guerra Civil van suposar un període d'ampliació i de consolidació de la presència territorial: compres i ampliacions de terrenys, construcció de noves línies... El 1935, any de la mort de Francesc Estabanell i Puntí (Pedro Pahisa ho havia fet nou anys abans), es va instal·lar a la fàbrica de Centelles –que servia de central de reserva de la generació hidràulica– el motor dièsel més potent de Catalunya, de 1.200 CV, complementat amb un altre de 500 CV a Granollers.

Després de passar per un procés de col·lectivització durant el conflicte bèl·lic, la companyia va ser retornada als seus propietaris originals i va continuar el seu procés de creixement i enfortiment amb l'adquisició de noves propietats i la modernització de les infraestructures i dels serveis. En aquells anys Francesc Estabanell i Demestre va començar a fer-se càrrec de la direcció de l'empresa familiar. Després d'acabar els seus estudis d'Enginyeria Industrial va abocar-se de ple a la tasca de dur els negocis, una feina que va continuar fins que, dècades més tard, el seu fill, Francesc Estabanell i Raventós, en va prendre el relleu.

A dia d'avui, el sector energètic ha viscut un procés de concentració que ha provocat que el 98% del mercat estigui en mans de quatre grans grups. Però ja des de la dècada dels seixanta Estabanell y Pahisa ha refermat la voluntat d'unir esforços entre companyies del mateix ram per aconseguir més i millors nivells d'explotació, de productivitat i de comercialització dels productes. I així, el 1970 va ser una de les promotores principals de l'Associació d'Empreses Elèctriques (ASEME), una fita històrica, ja que aquest col·lectiu seria clau en el futur per garantir la diversificació d'un mapa elèctric estatal que eviti els monopolis i garanteixi la veu de les petites distribuïdores elèctriques. Avui dia, l'empresa ocupa la vicepresidència d'ASEME i n'és un dels seus puntals.

Vista aèria de l'estació receptora de Can Margens, a les Franqueses del Vallès.

L'extensió del mercat energètic i les competències europees han provocat que Estabanell Energia també participi en la fundació de l'equivalent continental, el Groupement Européen des Entreprises et Organismes de Distribution d'Energie (GEODE), que permet negociar amb la Companyia Operadora del Mercat de l'Electricitat a Brussel·les. Totes dues participacions són la plasmació d'una determinada filosofia empresarial redistributiva, allunyada dels grans monopolis, i suposen també un impuls per a la innovació tecnològica.

El 1996 es va constituir com a societat Estabanell y Pahisa Energía. Avui dia, Estabanell Energia distribueix uns 380 milions de kW a l'any a través d'una xarxa elèctrica pròpia de més de 1.500 quilòmetres, amb les corresponents estacions distribuïdores i transformadores, de les quals gairebé un centenar es troben a Granollers. És l'única empresa elèctrica del seu segment a l'Estat que compta amb dues subestacions receptores, la de Centelles (Banyeres) i la de les Franqueses del Vallès (Margens), aquesta darrera inaugurada l'any 2004 amb una inversió de més de sis milions d'euros i que compta amb tecnologia punta pel que fa al control i a la seguretat de la distribució energètica.

La planta de Margens, de disseny innovador, disposa d'un telecomandament des del centre de control de Granollers. Això permet actuar amb més rapidesa en cas d'avaría i també augmenta la seguretat en el subministrament.

Amb més de 56.000 punts de subministrament, tant domèstics com comercials i industrials, la companyia dona avui servei a un total de 27 municipis de les comarques d'Osona, el Ripollès i el Vallès Oriental.

L'any vinent, Estabanell Energia celebrarà el centenari de la seva implantació a la ciutat. I ho farà amb visió de futur. És una doble manera de tancar el cercle, honorant l'esperit visionari del fundador, Francesc Estabanell i Puntí, i, alhora, refermant el vincle amb la ciutat de Granollers com a centre neuràlgic. Ho fa palès la remodelació del Centre d'Ope-

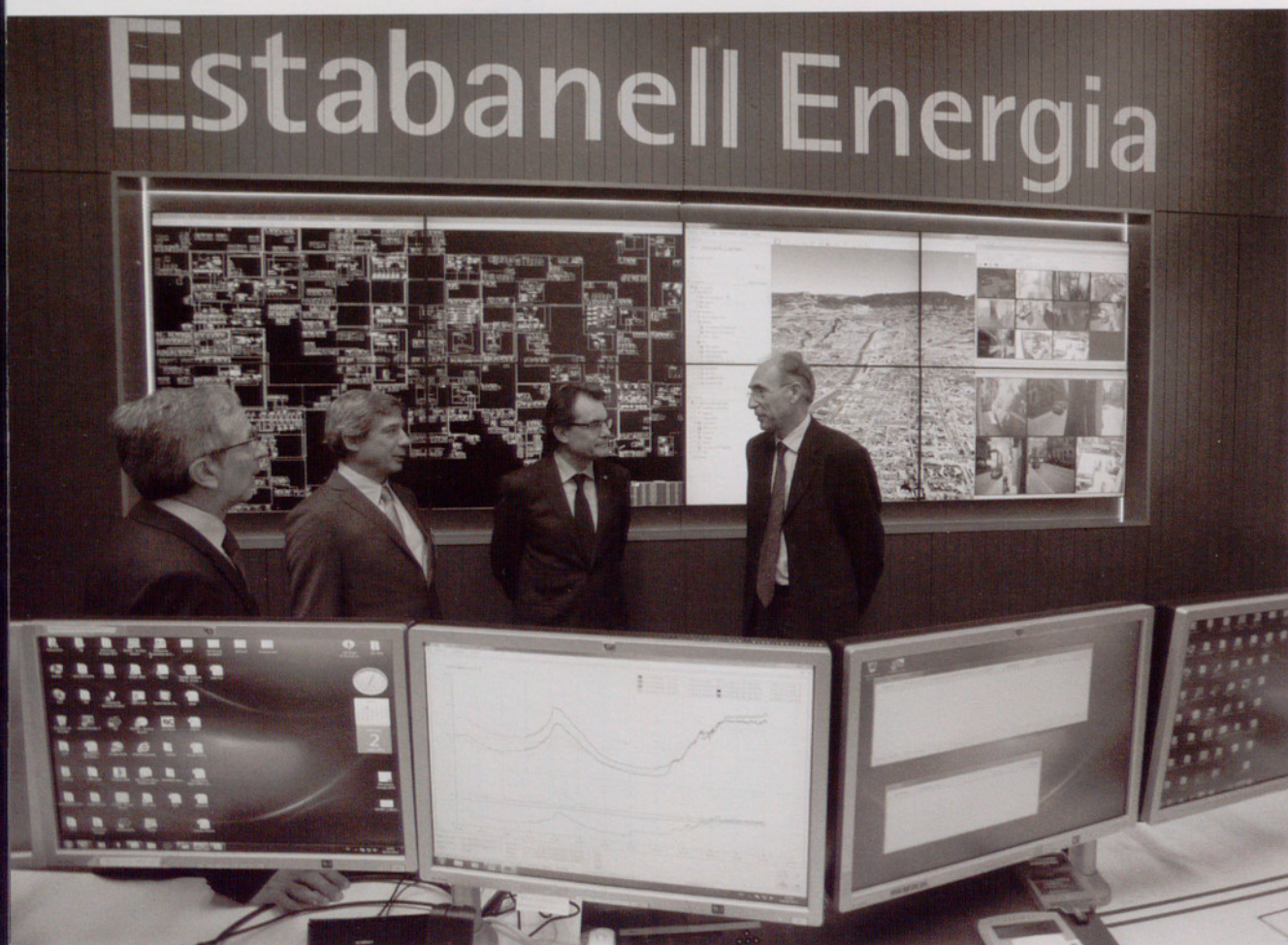
Detall del transformador de l'estació receptora de Can Margens.

racions de la Xarxa (COX), un gestor global que integra els processos informàtics més avançats per tal de poder operar a distància. En cas d'incidència, per exemple, el temps d'interrupció del servei es redueix de forma considerable ja que les telecomunicacions eviten els desplaçaments d'operaris. El COX farà possible avançar cap al model de les xarxes intel·ligents (*smart grid*), un futur immediat que modificarà absolutament l'actual sistema elèctric i la relació amb l'usuari final.

Segons les directrius de la Unió Europea, la generació d'energia distribuïda s'ha d'integrar i combinar amb el consum. D'aquesta manera l'any 2020 caldrà haver aconseguit que, del total d'energia produïda, un 20% procedeixi d'energies renovables, reduir un 20% les emissions de CO₂ i consumir un 20% menys. És el que es coneix com a 20-20-20. Estabanell Energia ja s'ha avançat desenvolupant un programa de telegestió (sistema de transport de dades a través de la xarxa elèctrica) per desplegar els anomenats comptadors intel·ligents. Una tecnologia que permet personalitzar l'accés a la xarxa elèctrica i que ha despertat l'interès de companyies elèctriques d'altres països.

També és molt destacable el pla d'expansió de l'empresa matriu, que ha protagonitzat un salt internacional a un país tan llunyà com és Xile. Allà s'ha creat una companyia que ha dut a terme una instal·lació hidroelèctrica i n'hi ha en planificació cinc més. Les energies renovables són una aposta estratègica i ètica, de manera que l'objectiu és participar en aquest sector a Xile i, potser, també a altres països d'Amèrica Llatina. La conservació i el respecte pel medi ambient han estat sempre una prioritat de la política empresarial d'Estabanell Energia i per aquest motiu es dona suport a diversos programes de recerca i de reducció de l'impacte ambiental. En aquest sentit, destaquen les activitats relacionades amb la promoció de vehicles elèctrics no contaminants.

Aquesta activitat empresarial discorre en paral·lel a la tradició de la companyia de destinar

El president de la Generalitat de Catalunya, Artur Mas, inaugurant la remodelació del Centre d'Operacions d'Estabanell Energia, al maig d'aquest any.

una part dels seus beneficis a activitats socials, culturals, esportives o tecnològiques. És una mostra del seu compromís amb el progrés social i econòmic del territori on duu a terme la seva activitat econòmica i de servei. Aquesta voluntat té el seu reflex, per exemple, en les línies de mecenatge, d'aportació al patrimoni cultural i de suport a entitats de caire social, com és el cas de l'associació Amics del Xiprer.

L'empresa sempre ha tingut una voluntat clara de col·laboració amb la cultura i l'educació. Estabanell Energia acull des de fa poc temps la seu de la Fundació Universitària Martí l'Humà, molt lligada a la Universitat Central de Barcelona i que inclou la càtedra Estabanell i Demestre, relacionada amb l'estudi de l'impacte de les TIC en la societat. Aquesta fundació és com un viver que recull interessos i necessitats d'empresaris i els associa amb el món educatiu, propiciant així col·laboracions de professorat universitari amb empreses, organitzant cursos de reciclatge i promovent les noves tecnologies entre els més joves.

Un dels exemples més reeixits de la voluntat de mecenatge és l'Orquestra de Cambra de Granollers, creada el 1992 gràcies a un conveni amb l'Ajuntament i amb el patrocini d'Estabanell y Pahisa Energía i MB Motors (Mercedes Benz). Una jove orquestra que s'inspira en models europeus, amb flexibilitat de plantilla i amplis interessos en els seus repertoris, i que l'any 2002 es va convertir en orquestra resident del Teatre Auditori de Granollers.

Aquesta llarga trajectòria empresarial i tot allò que l'ha fet possible se sustenta en tres premisses fonamentals de la companyia, que han contribuït a definir la seva marca i el seu prestigi: la proximitat amb el client, l'excel·lència tècnica i una política d'inversió constant en tecnologia i capital humà. Gràcies a les seves dimensions de mitjana empresa i al control eficaç de tots els processos, el somni llunyà de Francesc Estabanell i Puntí és avui tota una realitat.